

**ПРОГРАМА ЗА ОВЛАДЯВАНЕ ПОПУЛАЦИЯТА НА
БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА
ОБЩИНА ШУМЕН
2025-2029 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. ВЪВЕДЕНИЕ

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

III. НОРМАТИВНА БАЗА И МЕЖДУНАРОДЕН ОПИТ

IV. АНАЛИЗ НА ОБСТАНОВКАТА

V. МЕТОДОЛОГИЯ

VI. МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПОПУЛАЦИЯТА И ТРАЙНО РЕШАВАНЕ
НА ПРОБЛЕМА С БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

VII. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

VIII. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

IX. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОЕКТА- КРИТЕРИИ

X. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ - *Приложение*

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Шумен е изготвена в изпълнение и съответствие на чл. 40, ал.3 и ал.4 от Закона за защита на животните и обхваща периода 2025-2029 г.

Необходимост от разработването на програмата възниква в резултат на изисквания поставени на Република България и останалите страни членки от Европейския съюз по отношение на грижата и хуманното отношение към животните, и конкретните механизми за овладяване на популацията на безстопанствени кучета в населените места.

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА.

ОСНОВНА ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА:

Целта на тази програма е намаляване на популацията на безстопанствените кучета, чрез прилагане на комплекс от мерки, при който усилията на общинската власт, природозащитните организации, ветеринарните специалисти и гражданите са насочени в една обща посока – намиране на хуманно и съвременно решение на проблема.

Формирането на конкретни цели и мерки на Програмата е извършено на базата на анализ на съществуващото състояние и специфичните местни условия и нужди. От друга страна те са синхронизирани с изискванията поставени в нормативната уредба на Република България и са съобразени с комплексните мерки, определени от Световната здравна организация: строг контрол върху търговията и размножаването на домашни кучета, кастрация и връщане по места на социализирани кучета, които се поемат за обгрижване от страна на граждани, организации и общини.

ПОДЦЕЛИ:

- Трайно установяване на контрол върху популацията на безстопанствени и домашни кучета, като се гарантира здравето на хората, безопасността на градската среда и европейския имидж на община Шумен.
- Редуциране броя на уличните кучета до трайно намаляване на популация съгласно разпоредбите на действащото законодателство.
- Намаляване до минимум рисковете от разпространение на заразни заболявания, които касаят хора и животни.
- Развиване на чувство за отговорност у хората при отглеждане на домашен любимец.

ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА:

- Овладяване броя на безстопанствените кучета до трайното изчезване на явлението "безстопанствени кучета".
- Контрол върху отглеждането на домашни кучета.
- Намаляване до минимум рисковете от разпространение на заразни заболявания, които касаят хора и животни.
- Повишаване чистотата на градската среда.

- Изготвяне и провеждане на образователни кампании, съгласно чл.2 от Закона за защита на животните.

III. НОРМАТИВНА БАЗА И МЕЖДУНАРОДЕН ОПИТ

- Закон за защита на животните.
- Закон за ветеринарномедицинската дейност.
- Национална програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета.
- Наредба № 4 от 01.02.2021 г. за прилагане на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България.
- Европейската конвенция за защита на животните.
- Международна практика.

IV. АНАЛИЗ НА ОБСТАНОВКАТА

1. Описание на проблема.

Наличието на безстопанствени кучета води до:

- пренасяне на болести, опасни за човека - бяс, ехинококоза, бруцелоза, микроспория, демодекоза и др.;
- регистрирани са случаи на ухапвания на хора от кучета;
- много хора се страхуват от кучета.

2. Причини за възникване на проблема:

- Липса на контрол върху популацията на домашни кучета;
- Неефективност на прилаганите до момента методи и несъобразяване с комплексния характер на проблема;
- Временното използване на кучета за пазачи на вили, строежи, гаражи и др., след което се изоставят;
- Липса на хуманно образование за отношението към животните и грижите, от които се нуждаят - собствениците не са подготвени за проблемите, съпровождащи отглеждането на кучета, в резултат на което при възникнали трудности може да ги изоставят.

3. Популация на безстопанствените кучета.

Кучето достига полова зрялост на 7-8 месечна възраст, ражда два пъти годишно средно по 5 до 8 кученца. Очевидно е, че само няколко изгонени домашни кучета са в състояние за кратко време бързо да увеличат броя на безстопанствените кучета. Ако не се вземат навременни мерки, броят им нараства докато достигне определен максимум. Този максимум се нарича *“носител капацитет на средата”* и зависи от условията на средата - количество храна, вода и възможности за подслон. При достигане на носещия капацитет на средата, раждаемостта и смъртността на безстопанствените кучета се изравняват, което означава че броят им не се увеличава. Ако в тази ситуация се предприеме само отстраняване на безстопанствените кучета ще се предизвика освобождаване на ниши, които за кратък период ще бъдат заети от други кучета - новородени или мигриращи, т.е. ще се наблюдава временно намаляване броя на безстопанствените кучета, последвано от възстановяване, пак намаляване и възстановяване - един цикличен и непрестанен процес.

В изпълнение на Националната програма и във връзка с динамиката на популацията, се извършва преброяване на безстопанствените кучета на територията на община Шумен. Преброяването следва да започне след Уведомление от министъра на Земеделието, храните и горите до Кмета на общината, със заложен в него срок. Кметът на Община Шумен издава заповед за извършване на преброяването по специална методика.

4. Анализ на обстановката в населените места на Община Шумен.

През последните години се наблюдава намаляване броя на безстопанствените кучета, както и на случаите от ухапвания от кучета. Знае се, че нерегистрираните случаи са винаги повече от известните – различен дял от ухапаните остават извън ползрението на здравеопазването поради непотърсена медицинска помощ.

Не се освобождават ниши, тъй като кучетата се връщат на местата, от където са взети за гратисния период, необходим за блокиране на раждаемостта - когато капацитетът на средата се ограничи от стерилни животни. Този гратисен период позволява паралелно да се наложи контрол върху домашните кучета - регистрацията им, стерилизацията на част от тях. Броят на кучетата от улицата постепенно се редуцира до трайното изчезване на явлениято "безстопанствени кучета".

При преброяването на безстопанствени кучета проведено през 2024 г. в кварталите Тракийски, Еверест, Добруджа, Боян Българанов, Дивядово, Макак, Мътница, Централна част на града, района на ул. „Витоша“ и „Старчески дом“, район Бяла пръст, район Вилна зона Сухата чешма, район на градски басейн общият брой безстопанствени кучета е 162. За сравнение, в същите райони при преброяването през 2021 г. те са били 231, а през 2019 г. – 311 броя.

Единственият ефективен подход за установяване на контрол върху кучешката популация е:

1. прилагане на кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс и трайна маркировка на неагресивни (*социализирани*) безстопанствени кучета, поставяне на микрочип и връщането им по обитаваните от тях места с редовен ветеринарномедицински надзор;

2. регистрация на домашните кучета и популяризиране на ползите от кастрацията им, с цел установяване на контрол върху размножаването им и предотвратяване на евентуалното им изоставяне.

V. МЕТОДОЛОГИЯ

Успешната практика налага прилагането на регламентирания от Закона за защита на животните метод за кастрация на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места до блокиране на раждаемостта - ограничаване капацитета на средата само със стерилни животни.

1. Кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка и връщане по места на неагресивни и здрави безстопанствени кучета.

2. Евтаназия на неизлечимо болни и доказано агресивни безстопанствени кучета.

3. Задомяване/осиновяване на безстопанствени кучета.

4. Регистрация и надзор на безстопанствените кучета.

5. Регистрация на домашните кучета.

6. Популяризиране на ползите от кастрацията на домашни кучета.
7. Контрол върху изискванията за отглеждане на домашни кучета.
8. Кампании за подобряване на чистотата на градската среда.

VI. МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ПОПУЛАЦИЯТА И ТРАЙНО РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМА С БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

МЯРКА I. Създаване на организация за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на общината.

1. Кастрация, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка, поставяне на микрочип (*за кратко наричани обработка*) и връщане по места на социализирани и здрави безстопанствени кучета:

- Обработката на безстопанствени кучета се извършва в Общинския приют за безстопанствени кучета, който притежава ветеринарна амбулатория с уникален регистрационен номер № 2792072;

- Обработката се извършва на принципите на *масова кастрация* по райони и във връзка с молби и сигнали на граждани;

- Залавянето на безстопанствени кучета се извършва съгласно чл.42, ал.1 от ЗЗЖ;

- Транспортирането на кучетата се извършва в клетки и съгласно изискванията на чл.42, ал.2 от ЗЗЖ.

2. Евтаназия на неизлечимо болно и доказано агресивни безстопанствени кучета:

- Неизлечимо болни животни се подлагат на евтаназия, съгласно чл.179, ал.3, т.1,2 и 4 от ЗВД и чл.51 от ЗЗЖ;

- Кучета, участвали в инцидент се залавят приоритетно в рамките на едно денонощие след подаване на сигнала.

3. За върнатите по места обработени кучета, граждани и организации за защита на животните, могат да заявят желание за поемане на грижите за тях, като подпишат декларация по чл. 47, ал. 3 от ЗЗЖ и изпълняват изискванията по чл. 49 и чл. 50 от ЗЗЖ, а именно:

- да обезпаразитяват на всеки три месеца и да реваксинират против бяс върнатите по места кучета, за които поемат грижи и отговорност;

- да заверяват ежегодно паспорта на кучето в общинска администрация за извършените обезпаразитявания и ваксинации;

- да вземат мерки за предотвратяване на агресивното поведение на кучето към хора и животни.

- Съгласно разпоредбите на чл. 48 от Закона за защита на животните /ЗЗЖ/, не се допуска връщането на обработените кучета в дворове на детски ясли и градини, училища, болници и в близост до детски площадки за игра на деца, автомагистрала и летища.

4. Създаване на информационна база данни за обработените безстопанствени кучета, в която се вписва датата и мястото на обработката, ветеринарния лекар извършил манипулацията, мястото, на което е върнато кучето.

5. Община Шумен извършва безплатна кастрация на дворни кучета, отглеждани по населените места в общината.

6. Установяване на устойчиви практики за осиновяване на безстопанствени животни.

7. Провеждане на информационно - образователни кампании в местните медии и социалните мрежи.

МЯРКА II. Определяне на места за разходка на кучета, както и организиране и обозначаване на места забранени за разходка на домашни кучета.

МЯРКА III. Контрол върху изискванията за отглеждане на домашни кучета. Контролът по спазване на програмата се извършва от кмета на Община Шумен и кметовете на съответните кметства.

МЯРКА IV. Създаване на организация за регистриране на домашните кучета и контрол при отглеждането им.

1. Регистрацията на домашни кучета се извършва съгласно чл. 174 от ЗВД. Общинска администрация Шумен изготвя и поддържа регистър на домашните кучета на база подадени декларации, подадени данни от ветеринарните клиники и осиновени кучета от Общинския приют.

2. Таксата за домашни кучета се събира от Отдел „Местни данъци и такси“ при Община Шумен.

VII. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

1. Местна власт.

- Шуменски общински съвет приема Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Шумен и предвижда годишен бюджет за изпълнението ѝ, съгласно чл.40, ал.3 от Закона за защита на животните.

- Кметът на община Шумен организира изпълнението на програмата и ежегодно внася отчета за изпълнението ѝ пред изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните, съгласно чл. 40, ал. 4 от Закона за защита на животните.

- Мерките за овладяване популацията на безстопанствените кучета се осъществяват чрез договор с фирма за залавяне, транспортиране до общинския приют, където се кастрират; чипират; маркират; ваксинират, обезпаразитяват, издаване и попълване на паспорт в Националната ветеринарно-медицинска система на безстопанствени кучета и връщане на място, където са заловени съгласно чл.47, ал.3 от ЗЗЖ

2. Ветеринарни власти, които:

- Извършват системен контрол във връзка с хуманното отношение към животните.
- Извършват контрол върху дейностите по програмата.
- Извършват ветеринарномедицински надзор на обработените кучета.

3. Организации за защита на животните (ОЗЖ).

- Съдействат на общината като посочват свои представители за координация на работата между общината, организации за защита на животните и граждани.
- Съдействат за обработването на постъпилите жалби и сигнали, свързани с домашни и безстопанствени кучета.
- Осигуряват свои представители за проверка на сигналите и жалбите.
- Предоставят на Общинска администрация – Шумен списък на координатори за съдействие по места на дейностите по програмата.
- Участват в разрешаването на проблемите, потвърдени от проверките на постъпилите сигнали.
- Организират и провеждат задомителни кампании.

VIII. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Източници на финансиране и материално обезпечаване на Програмата за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Шумен, съгласно чл. 40 б от ЗЗЖ:

1. Общински бюджет;
2. Постъпления от такси;
3. Дарения;
4. Проекти;
5. Организации за защита на животните.

IX. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОЕКТА- КРИТЕРИИ

Очаквани резултати от осъществяването на програмата.

1. Качествени промени, които се очакват в следствие на изпълнение на мерките по програмата и обработването на безстопанствените кучета:

- Повишаване безопасността на гражданите;
- Регистрация, събираемост на таксите за домашни кучета и стимулиране на кастрацията им ще спомогнат за трайното решаване на проблема и овладяване на притока на нежелани животни от дома към улицата;
- Мониторинг върху популацията на безстопанствените кучета;
- Намаляване на социалното напрежение;
- Утвърждаване на европейските критерии за третиране на животни.

2. Количествени подобрения:

- Постепенно намаляване на популацията на безстопанствени кучета;
- Увеличаване на броя на регистрираните домашни кучета;
- Повишаване на постъпленията от таксата, съгласно чл. 175 от ЗВД и Наредба за определяне и администриране местните такси и цени на услуги на територията на Община Шумен.

3. Критерии за изпълнението на програмата.

- Брой на обработените животни.

- Брой на регистрираните домашни кучета.
- Брой на кастрираните кучета, които живеят на открито - по строежи, паркинги, дворове, складове и др.
- Брой на кастрираните домашни кучета.
- Брой на задомените кучета .
- Годишен отчет за извършените дейности по програмата и резултати представени от кмета на общината пред БАБХ
- Брой на повторно обработени животни /реваксинация и обезпаразитяване на вече кастрирани животни/.

Настоящата Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Шумен е изготвена, съгласно чл.40, ал.3 и ал.4 от ЗЗЖ, приета е с Решение № 374 от 27.03.2025 год., по Протокол № 18 на Общинския съвет и влиза в сила, след приемането ѝ от Общински съвет Шумен, за срок 2025-2029 г.